

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról (átdolgozás)

COM(2008) 809 végleges – 2008/0240 (COD)

(2009/C 306/08)

2009. február 16-án az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

„Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról (átdolgozás)”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2009. május 18-án elfogadta véleményét. (Előadó: Daniel RETUREAU.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. június 10–11-én tartott, 454. plenáris ülésén (a 2009 június 10-i ülésnapon) 109 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Az EGSZB következtetései

1.1 Az elektromos és elektronikus berendezések termelési és elosztási feltételeit a belső piacon egységesítő irányelv jogalapját – helyesen – az EK-Szerződés 95. cikke képezi. Az irányelv jogi formája kétszeresen is indokolt: egyrészt irányelv átdolgozásáról van szó, másrészt a tagállamok saját felelőssége annak alkalmazása és ellenőrzése a szubszidiaritás és az arányosság elvének érvényesítése mellett.

1.2 Az EGSZB azonban úgy ítéli meg, hogy az átdolgozott irányelv alkalmazásának ellenőrzése a belső piaci megvalósítás lehető legszigorúbb harmonizációjára kell hogy irányuljon annak érdekében, hogy elkerülhetőek legyenek az esetleges adminisztratív bonyodalmak és az abból eredő versenytorzulások a határokon átnyúló keretben.

1.3 A mérgező vagy veszélyes anyagok – melyek használata tilos vagy szigorúan korlátozott – jegyzékének esetleges módosításaival kapcsolatban az EGSZB csak akkor elégedhet meg a komitológia módszerének alkalmazásával, ha az érdekelt felekkel konzultáció történik, és hatástanulmány készül a listához hozzáadott vagy onnan levett minden egyes anyag esetében.

2. Az Európai Bizottság javaslatai

2.1 Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékaira vonatkozó irányelv átdolgozott irányelvvel történő felváltására tett javaslatával, mely a hulladékhasznosítás és -kezelés arányának növelését, illetve az irányelv hatályának az orvostech-nikai eszközökre és a felügyeleti eszközökre történő kiterjesztését, valamint a javítható anyagok újrafelhasználásának előmozdítását célozza, az Európai Bizottság a környezet hatékonyabb védelmére és egyúttal adminisztratív egyszerűsítésre törekszik. A mérgező vagy veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazását korlátozó irányelvjavaslat, mely az EGSZB jelen véleményének tárgyát képezi, kiegészíti az elektromos és elektronikus berendezések hulladékaira vonatkozó irányelv átdolgozását, és mivel a kettő kölcsönösen összefügg, következésképpen őt magát is át kell dolgozni.

2.2 A mérgező vagy veszélyes anyagokkal kapcsolatban az Európai Bizottság szolgálatai úgy vélik, hogy szerény mértékű, de összességében véve egyértelmű haszon származik majd ebből az átdolgozásból. Ezen túlmenően a javasolt választási lehetőségeknek jelentős kumulatív hatásuk lesz az irányelv pontosítása, illetve megvalósításának és teljesítésének harmonizálása tekintetében, hozzájárulva ezzel a jobb szabályozáshoz.

2.3 Elsősorban a két irányelv hatályának kiterjesztéséről van szó, orvostech-nikai, valamint felügyeleti és ellenőrzési eszközökkel egészítve ki a korábbi irányelvekben már előírt egyéb berendezéseket; továbbá hangsúlyt kap annak szükségessége is, hogy a berendezések egy részét újra fel kellene használni ahelyett, hogy hulladékként kezelnék; az újrahasznosított berendezések és a hulladékok közötti különbségtétel megfelelő nyilatkozatok és ellenőrzések tárgyát képezi.

2.4 A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó átdolgozott irányelv megőrzi jogalapját (95. cikk, belső piac); csakúgy mint az elektromos és elektronikus berendezések hulladékaira vonatkozó irányelv (175. cikk, környezetvédelem), ami megfelel célkitűzéseiknek, amelyek lényegében azonosak.

2.5 A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv mellékletei pontosítják a szóban forgó berendezések természetét (I. és II. melléklet), és új hivatkozási pontként szolgálnak az elektromos és elektronikus berendezések hulladékaira vonatkozó átdolgozott irányelv számára. A mérgező vagy veszélyes anyagok, melyek korlátozását célozza a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv, változatlanok maradnak természetük és tolerált mennyiségkorlátaik tekintetében; a tudományos és technikai haladást, csakúgy mint az esetleges eltéréseket, tekintetbe veszi az ellenőrzéssel történő komitológiai eljárás.

2.6 Az Európai Bizottság véleménye szerint várhatóan jelentősek lesznek a környezeti előnyök: több tonna nehézfém (mely a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv alá tartozik) használnak az orvostech-nikai eszközökben, illetve az ellenőrzési és felügyeleti eszközökben (több mint 1 400 tonna ólmot, megközelítőleg 2,2 tonna kadmiumot), ami az elektromos és elektronikus berendezések hulladékai súlyának

0,2–0,3 %-át képviseli. Ezek az anyagok rossz hulladékkezelés esetén a környezetbe kerülhetnek (az orvostechikai eszközök csupán 49,7 %-a, az ellenőrzési és felügyeleti eszközök 65,2 %-a kerül szelektív gyűjtésre); ezen anyagok használatának korlátozása a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv keretében közép- és hosszú távon lehetővé tenné a termékekben és azok hulladékaiban való jelenlétük felszámolását; egy mélyreható elemzés szerint még a magasabb újrafeldolgozási aránnyal számoló forgatókönyvek esetében is előnyökkel jár a környezet számára ezeknek a berendezéseknek a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv hatálya alá történő vonása.

2.7 A kapcsolódó irányelvekben átfogóan harmonizált fogalom meghatározások szintén segítik majd a jobb alkalmazást, valamint az adminisztratív akadályok (lásd az alábbi 3.3. pontot) és a rendkívül eltérő végrehajtási eljárások felszámolását.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az eszközök – mint az elektromos és elektronikus berendezések hulladékaira vonatkozó irányelv, illetve a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv – átdolgozásának technikája a korábbi jogszabályozás meglehetősen jelentős átfogalmazásához vezethet, mint ebben az esetben is.

3.2 Fel kellene számolni a hatállyal, a fogalom meghatározásokkal, illetve a tagállamok eltérő gyakorlataival kapcsolatos valamennyi bizonytalanságot a termékek megfelelőségét és a korábbi irányelveknek a REACH új szabályozási keretével való esetleges redundanciáját illetően. Elengedhetetlen a valódi harmonizáció a tervezett intézkedések végrehajtásának költségei és az adminisztratív terhek csökkentése érdekében.

3.3 Növelni kellene a két irányelv más közösségi jogszabályokkal (a termékek forgalomba hozatalának közös kerete⁽¹⁾), REACH⁽²⁾), energiafelhasználó termékek⁽³⁾) való komplementaritását és koherenciáját a berendezések tervezését illetően.

3.4 Az EGSZB meglepéssel állapítja meg, hogy végül nem módosult az elektromos és elektronikus berendezésekben korlátozott vagy tiltott anyagok jegyzéke, ami továbbra is azonos védelmi szintet nyújt a munkavállalók és a fogyasztók számára.

3.5 Ezzel kapcsolatban az EGSZB a szükséges éberséget hangsúlyozza a veszélyes hulladékok olyan országok felé történő illegális átszállítását illetően, melyek nincsenek technikailag felszerelve a megfelelő hulladékkezelésre, ami súlyos környezeti és egészségi kockázatokat hordoz magában ezekben az országokban; az elektronikus hulladékok kezelése máris súlyos közegészségügyi problémákat okoz néhány országban,

és ez a helyzet súlyosbodhat, ha az elektromos és elektronikus berendezések hulladékaira vonatkozó irányelvben előírt előzetes hulladékkezeléseket nem végezték el megfelelően, illetve a hatálynak a 8. és a 9. kategóriára történő kiterjesztéséből fakadó újabb kockázatok hozzáadódása miatt.

3.6 Az EGSZB megállapítja, hogy a tiltott vagy korlátozott anyagok jegyzékét nem módosította a javasolt átdolgozás; ügyelni kellene arra, hogy a legmérgezőbb vagy a legveszélyesebb anyagokat helyettesítő esetleges termékek, ahhoz, hogy engedélyezni lehessen őket, ne jelentsenek kockázatokat. Az esetleges kivételeknek kizárólag a jelenlegi ismeretek és a technológia fejlettsége szerint egyáltalán nem helyettesíthető anyagokra kell vonatkozniuk, minden ebből fakadó védelmi és elővigyázatossági intézkedés megtétele mellett.

3.7 Az Európai Bizottság az ellenőrzéssel végzett komitológiai eljárás keretében módosíthatja a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó átdolgozott irányelv I. és II. mellékletében meghatározott hatályt; az EGSZB azonban úgy véli, hogy minden lényeges későbbi módosításnak újabb hatáselemzések és újabb előzetes konzultációk tárgyát kell képeznie. Üdvözli a REACH módszereinek alkalmazását az újabb anyagok betiltásának esetleges bevezetésére.

3.8 Az EGSZB elismeri, hogy a fogalom meghatározások átfogó harmonizációja valamennyi érintett irányelvben (lásd fent a 3.3. pontot) az egyértelműséget és az adminisztratív költségek csökkentését szolgálja.

3.9 Elismeri továbbá, hogy az egyes anyagokra vonatkozó kivételek esetében egy ésszerű időkeret (négy év) meghatározása előmozdítja az alternatív megoldások keresését, miközben elegendő jogbiztonságot nyújt a gyártók számára.

3.10 Az EGSZB tisztában van azzal, hogy a módosított szabályozási keret hatással van a vállalkozások növekedésére és a foglalkoztatásra, és üdvözli a két átdolgozott irányelv közötti koherencia javítását, valamint az így előmozdított jogalkotási és adminisztratív egyszerűsítést.

3.11 Az EGSZB helyesli a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv hatályának kiterjesztését a berendezések további két kategóriájára (8. és 9. kategória: orvostechikai eszközök, illetve ellenőrzési és felügyeleti eszközök), valamint az összegyűjtött berendezések egy részének újrafelhasználására vonatkozó elv elfogadását: az újrahasznosított eszközök hulladékainak megkülönböztetését lehetővé tevő, nyilatkozaton és esetleges kontrollon alapuló ellenőrzést arányosnak tartja.

⁽¹⁾ HL L 218., 2008.2.13., 82. o.

⁽²⁾ HL L 396., 2006.12.30.

⁽³⁾ HL L 191., 2005.7.22., 29. o.

3.12 Egyetért továbbá az érintett gazdasági üzemeltetők és a „termékek forgalmazása” csomag fogalom-meghatározásainak harmonizációjával, valamint a hozzáadott újabb meghatározásokkal is (például orvostechnikai eszközök).

3.13 Az EGSZB határozottan reméli, hogy a tagállami megvalósítás harmonizációja sokkal eredményesebb lesz, mint amilyen az átdolgozást megelőző korábbi irányelvek esetében volt. Néhány év elteltével kívánatos lenne értékelést végezni annak ellenőrzésére, hogy a követett célkitűzéseket sikerült-e hatékonyan elérni.

Kelt Brüsszelben, 2009. június 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI
